

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exempla, Divinæ Iræ, Per Opera Poenitentiae, Nobis Leniendæ

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1648

Capvt VII. Rhemensium exemplo nos instrui, quo modo pro peccatis
nostris vel satisfacere, vel satispati debeamus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52193](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52193)

non tamen etiam saluabit te sine te. Tua vera confessio debet adesse, si vis diuinam potentiam & misericordiam tibi non desse.

C A P V T VII.

RHEMENSIVM EXEM-
PLO NOS INSTRVI, QVO MO-
DO PRO PECCATIS NOSTRIS VEL
SATISFACERE, VEL SATISFATI
DEBEAMVS?

I.
HISTO-
RIAE AV-
THORES,
ET CAUS-
A CLA-
DIS.
Oth. Fris.
l. 4. c. 28.
Sigebert.
in Chron.
An. 453.
Nicol.
Olaus in
Attlia.
Vinc.
Spec. hi-
stor. l. 21.
cap. 37.

Historiae, quam percensebo, com-
plures meminerunt insignes aut-
hores, Otho Frisingensis, Sige-
bertus, Nicolaus Olaus, Vincentius, Pau-
lus Diaconus, & alij. Circa annum Christi
Seruatoris 453. cum Gallia maximè flo-
reret, vitia quoque cum fortuna inualue-
runt. Primùm auaritia, per varias inuen-
tiones ac titulos, ingentes opes cumulauit.
Postquam diuitiarum habuerunt satis, ne-
que vlla fuit laborandi necessitas, otio se se
dediderunt Galli: non iuuentus litteris,
non adultiores negotijs se se occupauerunt,
sed tota cura fuit in nouo vestium ornatu,
nouisque delicijs excogitandis. Ageban-
tur

tur

tur conuiuia, colebantur gynæcea, deserebantur templa; ventri, saturitati, voluptati passim seruebatur. Denique postquam in eo regno Superbia vitæ, & concupiscentia carnis dominatum tenuerunt, crescente semper malitia, peruentum est, vt S. Antoninus scribit, vsque ad Sodomiticam peruersitatem. Sole occumbente, nocti sua sidera accendit Deus. Ita tunc in Gallia, virtute obscurata, duo voluit esse præstantissima lumina, quæ populo viam salutis amissam demonstrarent. Quippe clarebant tunc in Gallijs S. Nicasius Rhemensis ciuitatis Episcopus ac postea martyr, itemque S. Anianus Aurelianensis Episcopus, magnis ambo virtutibus insignes. Hi duo, tamquam malarum ouium boni pastores, facile videbant contagium, neque tacebant, sed identidem clam, palam, publicè & priuatim monebant omnes, vt à tam scelerata vita desisterent, atque ad Deum, per pœnitentiam redirent; neque fluxam hanc homineque Christiano indignam viuendi rationem, cælestibus anteferrent. Verùm quia difficile est assueta relinquere, & in media vanitate diuina æstimare, nihili tunc Gallia duorum tam illustrium Præsulum

Paul. Diac. lib. 14. in Theod. juniore, & 15. in Martia. Sur. tom. 7. 14. Decembr. ex S. Antonin. p. 27. c. 8. tit. xi. §. 1. & seqq.

lum auctoritatem, nihili sanctitatem, nihili assidue iteratas monitiones faciebant. Nimirum ut dolium aqua plenum, non potest alium vllum admittere liquorem; quantumuis pretiosum; ita surdis canitur auribus, quas iam illecebræ turpes occupauerunt.

II. Sed mirum est, homines delicatos, alioqui tam sollicitos, ne quod conuiuium, ne quam choream, ne spectaculum vllum iucundum negligant, hinc obsurdescere; cum clamatur, periculum esse æternorum gaudiorum amittendorum. Neque verò ab hominibus dumtaxat clamatur, sed altissima vox est ipsa patientia, & longanimitas Dei, conuersionem peccatoris tam diu expectantis. Quo argumento utitur Propheeta Ioël, dum ait: *Conuertimini ad Dominum Deum vestrum: quia benignus & misericors est, & patiens, & multa misericordie, & præstabilis super malitia.* Habebat mille irascendi & puniendi causas; & iram continuit, distulit pœnam. Immo in ipsa ira clementer cogitauit, iuxta illud: *cum iratus fueris, misericordia recordaberis.* Nam, ut olim Abrahamo cælare non potuit Deus id, quod facturus erat Sodomitis, dans occasionem

II.
PRAEMONITIONES
DIVINAE.

Ioël. 2. 13.

Habacuc.

3 3
Gen. 18.

17.

causationem illi, vt pro eis oraret; ita Sancto quoque Nicasio reuelauit Deus, *longè antè*, se Gallias dissipaturum, causasque aperuit. Quod ipsum imminens exitium D. Nicasius Gallis prædixit, vehementer eos adhortatus, vt à vijs suis pessimis recederent, & ad Dominum Deum suum conuerterentur. Sed inueterati in malis, non credunt, quidquid eis mineris, aut certè non curant. Itaque & Galli neque S. Nicasium, neque S. Anianum acriter monentes audire uoluerunt, aut eorum mandatis auscultare; iram sibi diuinam semper magis ac magis thesaurizantes. Porro quid sit vel paucos pios esse in ciuitate, aut pro ciuitate patronos, etiã in Abrahamo diuinæ litteræ declarauerunt. Nam si vel decem iusti in Sodomis fuissent, deprecante Abrahamo, propter decem iustos Deus omnibus Sodomitis pepercisset. Ad eundem modum ob S. Nicasij & S. Aniani merita ac preces, ira indignationis DEI diu fuit dilata, signis multis de celo ostensis, & cometa, terræque motu præeunte.

Dilatâ, inquam, non ablatâ, nam sicut
torrens, vbi repagula perrupit, fortiùs
ruit; ita furor Domini collectus diu, erum-
pit.

III.
PER AT-
TILAM
PVNITI
GALLI.

pit vehementius. Nam per Attilam Hunnorum regem iudicium Dei, ait S. Antoninus, se longè lateq; effudit, quem quasi gladium limatum, & exacutum de vagina sua indignationis super gentes peccatrices Deus dirinxit. Attila quippe Valamiris Ostrogothorum regis, & Andarici Gepidarum regis, & multarum Aquilonarium gentium sibi subiectarum auxilio fultus, ut ait Sigebertus, à Pannonijs egressus, occidentale Imperium inuasit, cum quingentis millibus armatorum. Et primò per totas Gallias per eos tanta efferbuit Dei indignatio, ut nullam omnino ciuitatem, castellum, vel oppidum, aliqua à furore eorum potuerit tutari munitio. Vos ipsi cogitate, si exercitus non hostilis, non quingentorum, sed triginta, aut quadraginta millium dumtaxat, per nos transeat cum tanto exitio, quid factum esse necesse est, quando Attila cum quingentis millibus per Occidentem transiit? Et Attila, qui capitali odio Christianos omnes, velut Deorum suorum inimicos, & moribus suis contrarios delere cupiebat. Quanta tunc in omni regione fuit depopulatio, deprædatio? quot pagi & campi cadaueribus pleni fuerunt? Quàm multi in ædibus suis combu-

sti!

sti? quàm multi strangulati? quàm multi, qui gladium effugerunt, in montibus & siluis fame enecti perierunt? Sic Deus etiam in hac vita plectit peccatores. Nonnè satius fuisset S. Nicasium, & S. Anianum, audire, & faciem Domini præoccupare in confessione? quæ poenitentia aut tam acerba, aut tam fuisset vniuersalis? Ita contingit illis qui poenitentiam vel non agunt, vel differunt. Et longè grauius quiddam continget illis, qui poenitentiam differunt in alteram vitam, existimantes se illa supplicia faciliùs toleraturos. Utinam non multi ex hinc præsentibus in eadem naui vererentur, qui si vitam dudum emendassent, si poenitentiam seriò egissent, non iam iumenta, domus, villas, & omnia sua incendijs aut direptione perdidissent.

Quamquam illa, si perierunt, non possunt recuperari; possunt tamen in grande lucrum conuerti; quod nos docuit S. Nicasius. Obsidebatur ciuitas Rhemensis; & ab Artila acriter oppugnabatur; postquam alij in montes fugissent, alij, qui remanserant ciues, ultimo demum subuersionis die, hostibus circumquaque mœnia scandentibus, aut, vt scanderent, nitentibus, terrore

M

percul-

IV.
S. NICASIVS DO-
CET POENITENTIAM IN
REMEDIVM
SALVTIS
CONVERTENDAM.

perculſi, ad S. Nicaſium in oratione proſtratum cucurrerunt, interrogantes, quidnam ipſe ſuaderet; ſatiusné eſſet, ſeruituti gentium ſe ſe tradere, an uſque ad mortem pro ſalute urbis dimicare? Ibi Nicaſius, diuina reuelatione edoctrus, urbem in ciuibus funditus euertendam, in hunc modum populum eſt affatus: *Numinis hac eſt indignatio, ó cines; iuſtum Dei iudicium, ſceleribus ueſtris debitum. Dudum peccata ueſtra diuinam iram pronocauerunt. Monui, rogauí, predixi omnia. Nihil effeci. Nunc Deus punit. Cincti ſumus. Non eſt modus, non rima euadendi. Ergo id agamus, ex neceſſitate faciamus uirtutem. Flagellum diuinum ut remedium, non ut ſupplicium accipiamus. Nam utrumq; poſſumus. Agnoſcamus nos meruiſſe, quod patiemur. Pœnitentiam agamus, & quidquid nobis graue acciderit, feramus non inuiti, ſed prompti ac libentes; ultronei, non co acti; compuncti, non compulſi; patientes, non deſperantes; Deoq; cum ſpe ſalutis pro debitis noſtris offeramus. Oportebat quidem hac mala auertiffe, quando dixi: **Ioël. 2. 12.** *Conuertimini, & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus ueſtris, & non erit uobis in ruinam iniquitas. Sed non audiftis me, ideò uenit ſuper uos indignatio.**

Quid

Quid igitur aliud superest, nisi ut flagellum Dei, tamquam filij à patre suscipiamus? ut, dum nos punit, sanet. Id ergo agamus, ut ipsa mors presens non supplicium nobis fiat, sed remedium. Ita & D. Paulus scribit, multos indignè communicantes corpori Domini morte punitos. Ideò, inquit, inter vos multi imbecilles & dormiunt multi: quos ante mortem Deo reconciliatos fuisse idem Apostolus non tacuit, addidit enim: A Domino corripimur, ne cum hoc mundo damnemur. Nec dubitandum est, nos per Christum satisfacere posse adhuc, patienti toleratione flagellorum à Deo commissorum. Si agnoscamus, nos ea meruisse, si ea libentes perferamus; & praesertim ab Attila tamquam Christianis illata, Christi nomine amplectamur; si deniq; instantius oremus pro inimicis nostris, salutem illis optantes tamquam amieis. Ita & pro peccatis nostris faciemus, & martyrij coronam reportabimus.

His, atque alijs talibus dictis adiecit S. Nicasius, se quoque, tamquam pastorem, pro ouili suo paratum esse ad mortem optendam. Aderat & germana soror eius Eutropia, quæ & ipsa, expansis ad cælum manibus, plebem, quantis maximis poterat & verbis, & viribus hortabatur, tum ad

1. Cor. 11.
30.

Vide
Concil.
Trident.
sess 14. de
pœnit.
Sacram.
cap 9.

V.
S. NICA-
SII MAR-
TYRIUM.

pœnitentiam, tum ad martyrij coronam non negligendam. Dum hæc frater & ſoror ad populum inflammandum differunt, ecce hoſtis muros ſuperat, & repente furibundus paganorum impetus, infeſto agmine irruit, horriſono vlulatu, quali victores vti ſolent, inſultatione pleno. Nicaſius igitur, comite ſorore ſacros hymnos, & cantica ſpiritualia pſallens, ad oſtium baſilicæ S. Genitricis Dei Mariæ, quam in arcem ſedis fundauerat, eis occurrit obuiam; moxq; vt ferratas acies aſpexit, ante templi fores, circumfuſas, manu ſilentium petens, hæc dixit: *O nutibus diuinis miſtra fortitudo, quare contra humana conditionis modum victoriam veſtra dignitatis in rabiem conuertitis? Nam veri iuris titulus quondam nobilium bellatorum inſcriptus erat:*

Virgil. l. 6
Æneid.

*Parcere ſubiectis, & debellare ſuperbos.
Et ecce plebs Chriſtiana de ſe humilis, & deuota, veſtris in conſpectibus proſtrata, remiſſionem peccatorum uſq; ad mortem obediens expectat: pœnitementi & vos pro ſceleribus veſtris Deum verum agnoſcentes: ne forte indignatio eius, qua per vos alijs fit ad correptionem ſalutis, vobis fiat ſtipendium æterna damnationis. Quod ſi oues meas, perſeuerante impietate, quaeritis.*

ritus

ritis, trucidate me primum, & pro ipsis victimam diuina maiestati libate, ut pariter caelesti beatitudine digni mereamur inueniri: His dictis: cum in oratione prostratus hunc versiculum Episcopus decantaret: Adhaesit pavimento anima mea, continuo ictu gladiatoris sequente, capite truncato, verbum sanctitatis ab ore decollati non destitit, sed immortalitatis sententiam, quam petijt adimplendo impetrauit: dicens, *uiuifica me secundum verbum tuum.* Sic cecidit hostia Deo grata.

Psal. 118.

VI.

Fratre occiso, soror Eutropia, velut Christiana aliqua astitit Camilla, atque è tota multitudine, sideris cuiusdam instar emicuit. Cuius heroicum pectus, & virginei oris gratia, ipsum barbarorum impetum, stitit; oculosq; rapuit, celesse quiddam in humana forma admirantium. Sensit prudens virgo, quod res erat, nempe impiam crudelitatem circa se mitigatam; speciemque suam litibus paganorum reseruatam. Quia igitur maluit immanitatem, quam libidinem barbarorum pati, consilium in arena cepit, ad fratris sui interfectorem conuersa, sibi abblandientem imperterrita voce, *Hem, inquebat, tyranne crudelis, magnum Dei virum indignis manibus ingulasti, & me*

S EUTROPIAE ET CIVIVM CRVDELIS MORS,

M 3

tibi

tibi abutendam reseruas? Non ita fiet: diuina
namq; te sententia damnat. Dixit, & à Deo
acta, repentino saltu in eum infilijt, mar-
tyriumque non ambiens, sed extorquens,
neque muliebri virtute, sed diuina vltione
in palpebras eius vtraq; manu inuolauit,
quas vnà cum oculis stirpitus euulsit. Quo
facinore incitati hostes, strictis vndique en-
sibus in eam ruerunt, milleq; plagis confos-
sam, sed pudicitia integra, fratri hostiam al-
teram addiderunt. Generosum hoc feminæ
factum ceteros ciues ita animauit, vt om-
nes vellent & pro expiatione peccatorum
suorum, & pro nomine Christi, etiam ipsi
sanguinem profundere. Quod & factum
est. Nam extemplo omnes, qui ad sacram
ædem confugerant, & qui in plateis inuen-
ti fuerant, & quotquot se in latibulis ab-
sconderant, in publicum protracti, concisi,
mactati sunt.

VII. Animaduertite nunc, quàm vtile, &
ETIAM Deo gratum sit sacrificium, si vel illa mala,
NECESSA quæ nobis alioqui inutilia accidunt, sala-
RIA MALA tem patienter toleramus, Deoque pro pec-
PATIEN- catis nostris offerimus; præsertim si mala
TERTOLE- nobis inferantur ab hoste religionis inimi-
RATA, A co. Expleta dirissima cæde, & vniuersa ci-
DEO PRO nitate

uitate Rhemenſi ſacro martyrum ſanguine inundante, Attilæ milites terror ſubitus inuaſit, oculis non minùs quàm auribus eorum immiſſus. Viderunt enim acies cæleſtes contra ſe dimicantes. Eccleſia autem adeò horribili ſonitu reboabat, vt eum ferre ferocientes non poſſent, ſed illico in fugam conijcerentur, prædis ſpolijsque omnibus poſt ſe relictis. Putaſſes victor, non victores, ita ſine ordine, ſine lege omnes, per compita, quàm ocyſſimè diffugerunt. Erat ergo tunc ſola, atque apertis portis incuſtodita ciuitas. Reliqui ciues, qui ad inuia montium ſe ſe receperant, in terea & ipſi pœnitentiam agebant, ieiunijs atque orationibus & lachrymis Deum placentes. Illis igitur expectantibus, vt fumũ de incenſa vrbe ſurgentem viderent, planè in contrarium aliquid accidit. Perſpicuè enim deprehenderunt, ſanctorum martyrum corpora inibi ab Angelis cuſtodiri. Nam per noctes ſingulas, accendebantur lumina aërem longè lateque illuſtrantia; quin & ſuauiſſimæ ſymphoniæ carmina à cæleſtibus choris, ſupra ciuitatem, cantari audiebantur. Itaque tot prodigijs moniti ciues de montibus ad urbem descende-

SATISFACTIONE
ACCEPTARI.

runt, & semper propiores facti, Elysi odoris fragrantiam magis ac magis perceperunt. Vnde mirifico quodam gaudio permulsi gemitum lætitia miscuerunt, ingressique passim strata sanctorum corpora inuenerunt, quibus honorificè sepeliendis eos diuina prouidentia voluerat esse superstites. Quamquam & illud inde est consecutum, vt & ipsi criminibus suis desletis, post hac Deo impensius deseruirent, quin & iucundiùs, quia hostium timore erant liberati.

VIII.
 NOS QUO-
 QUE PRO
 PECCATIS
 NOSTRIS
 DEO SA-
 TISFACTI-
 ONEM
 PRAESTA-
 RE DEBE-
 RE.

Multa nobis congruunt, quæ in hac historia continentur. Peccarunt Rhemenses; peccauimus & nos. Rhemenses iram Dei in se prouocârunt; prouocauimus & nos. Moniti sunt sæpe Rhemenses, vt se se corrigerent, atque mores suos emendarent; moniti sumus & nos. Venit tandem ira Dei super illos, & ab Attila velut belli turbine, afflicti sunt; venit & super nos ira Dei, quos satis diu bella flagellauerunt. Illi isti sapuerunt; & quod euitare non poterant, ad scelerum suorum expiationem susceperunt. Et ecce vna morte poenitentes, & martyres facti sunt. Nos quoque vndique ab armatis septi, cum tribus pueris dicamus;

mus: *Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum, & laudabile & gloriosum nomen tuum in sacula: quia iustus es in omnibus, quae fecisti nobis, & uniuersa opera tua vera, & via tua recta, & omnia iudicia tua vera. Iudicia enim vera fecisti, iuxta omnia, quae induxisti super nos, & super ciuitatem sanctam patrum nostrorum Ierusalem; quia in veritate, & in iudicio, induxisti omnia haec propter peccata nostra. Peccauimus enim, & iniquè egimus recedentes à te: & deliquimus in omnibus: & praecepta tua non audiuimus, nec obseruauimus, nec fecimus sicut praeceperas nobis, ut bene nobis esset.* Dan. 31.
Hoc agnoscendum est primò, uti & S. Nicæsius voluit à populo Rhemensis agnosci, immitti scilicet talia mala à Deo in pœnam criminum nostrorum. Crimina diluenda sunt, ad quod tria pertinent. Ut enim corde, ore, opere Deum offendimus, ita eodem ordine eundem placamus; corde per contritionem, ore per confessionem, opere per satisfactionem. Neque enim si vel hominem læsisti, satis est dolere de eo læso, aut fateri, quòd eum læseris, sed etiam compensandum est damnum illatum. Vnde D. S Chrys.
Chrysostronus ait: *Perfecta pœnitentia cogit serm. de pœnit.*
peccatorem omnia libenter ferre: in corde eius

M s

centri-

*contritio, in ore confessio, in opere tota humi-
 litas. Satisfactio autem hæc exigitur, quia
 Deus non solum misericors, verum etiam
 iustus est, faciens misericordias Dominus, &
 iudicium omnibus iniuriam patientibus; atque
 in eo misericordia & veritas obuauerunt sibi.*
 Nullum itaque peccatum relinquit impuni-
 tum. Si enim homo non resipiscat; & illud
 in se ipso non puniat; punit id diuina iustitia
 vel clementer in hac vita; vel condigne
 in altera. *Nihil aliud agit, quem veraciter
 pœnitet, ait S. Augustinus, nisi ut id, quod
 mali fecerit impunitum esse non sinat: eo quippe
 modo sibi non parcenti ille parcat, cuius altum,
 instumque, iudicium nullus contemptor euadit.*
 Et natura docet, omni culpæ pœnam debe-
 ri, maximè si grauis sit; quod enim in pri-
 uatis Rebus publicis fit, ut per leges, & ius-
 titiam, ciues coërceantur; id etiam necesse
 est fieri in toto mundo. Neque vllus est Pa-
 ter familias, aut vllus bonus ludimagister,
 vel superior, qui delicta subditorum pœnis
 non castiget. *Quis filius, inquit Apostolus,
 quem non corripit pater? Punit ergo Deus, si
 nos non puniamus; & qui verè pœniten-
 tiam agunt, se ipsos puniunt, ne à Deo pu-
 niantur: aut pœnam acceptant, in satisfac-
 tionem, dum puniuntur.* Est

Psal. 102.

6.

Psal. 84.

11.

S. Augu-
stin. epist.

54.

Hebr. 12.

7.

Est autem satisfactio actio, vel punitio criminum à nobis commissorum, vel sponte suscepta, vel sacerdotis arbitrio, pro gravitate delicti imposta. Quæ utraque, ut qualis sit, intelligatur, sciendum est aliam satisfactionem esse perfectam, quæ fit ad absolutam & perfectam æqualitatem, ut cum 100. Philippæi, pro 100. redduntur; aliam imperfectam, quæ fit ad æqualitatem imperfectam, ut cum quis pro 100. Philippæis satisfieri sibi patitur 50. Philippæis, quos alter solos habet. Nos Deo, in hac vita, numquam pro peccatis in eum admissis, atque iniuria illi irrogata ex æquo possumus satisfacere, nisi interueniente gratia, adeoque nec satisfactione perfecta, cum offensa sit infinita (quia contra Deum infinitæ dignitatis) & Dei sit, quidquid Deo rependimus, omnia enim à Deo accepimus. Satisfactio igitur nostra imperfecta est; quia Deus pro immensa sua in nos pietate, voluit, ut, si post baptismum denuo peccaremus, & pœnitentiam ageremus, & fructus dignos pœnitentiæ ageremus. Itaque peccata statuit, per contritionem & confessionem quoad culpam; quoad pœnam autem, per satisfactionem.

pœna-

IX:

QVID, ET

QUOTV-

PLEX SIT

SATISFA-

CTIO?

Concil.

Trident.

sess 14.

C. 9°

Concil.
Trid. sess.
14. c. 13.

poenalem esse expianda. Sunt autem satisfactoria opera generatim tria, ad quæ cetera omnia reuocantur, Oratio, ieiunium, eleemosyna. Per orationem bona animi Deo offerimus; per ieiunium bona corporis; per eleemosynam externa bona. Per ieiunium concupiscentia carnis, per eleemosynam concupiscentia oculorum, seu auaritia; per orationem superbia vitæ coercetur. Vnde ad ieiunium reuocatur, quidquid carnem affligit, vt cilicia, cineres, flagella, humicubatio. Ad eleemosynam omnia opera misericordiæ corporalia & spiritualia: Ad orationem omnes actus religionis, vt laudes, gratiarum actiones, dolor de peccatis, confessio, fidei professio, prout sunt opera pœnalia & laboriosa; immò ipsum martyrium, quale fuit Rhemensium. Hoc est, quod vult Propheta dum ait: *Conuertimini ad me in toto corde vestro, in ieiunio, & in fletu, & in planctu.* Non sufficit mores in melius commutare, ait S. Augustinus, & à factis malis recedere, nisi etiam de ijs, quæ facta sunt, satisfiat Deo, per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis sacrificium, cooperantibus eleemosynis. Hæc talia opera satisfactoria,

S. Augustin. in
hom. 50.
hom. 15.

ctoria, quibus peccata à nobis commissa puniuntur, juxta Concilium Tridentinum, vel sacerdotis arbitrio pro gravitate delicti imposita sunt, vel sponte suscipiuntur: quæ ut plena sint, hoc est, ut tollant omnem pœnam temporalem, debent exæquari gravitati peccatorum, iuxta illud: *Pro mensura peccati, erit & plagarum modus.*

Quod ad ea attinet quæ à sacerdote imponuntur, 1. difficile est, ut ea pro gravitate delicti imponantur. Quid enim, aut quot non Infernos sæpe vnus peccator meretur; quæ autem pœna sit Inferno proportionata? 2. Olim sanè pro vno delicto maximæ ac publicæ pœnitentiæ imponebantur; multorum annorum jeiunia, peregrinationes longinquæ, tota xenodochia, tota monasteria iubebantur magnates ædificare; quidam ad totam vitam includebantur in cœnobia. Sed nunc, ubi plura ac maiora flagitia committuntur, minores vix pœnas homines subeunt. 3. Sunt itaque qui dicant, melius esse pœnitentem mittere ad Purgatorium, quàm ad Infernum; quare, ne pœnitentiam maiorem, quam omnino meritus esset, penitus omittat si imponeretur, clemens Confessarius,

Concil.
Trid. sess.
14. c. 9.

Deut. 25.
2.

X.
OPERA
SATISFACTORIA
ET A SACERDOTE,
ET SPONTE SUSCIPIENDA.

Ita B. Pe-
trus Da-
mian. ser.
2. de S.
Andrea.

rius, non jam pro gravitate delicti pœnitentiam imponet, sed pro fragilitate confidentis: quæ cum sit longè minor, quàm promeruerit, id quod superest, in Purgatorium differtur. Heu quàm stulti sunt, qui eò pœnitentiam differre malunt; aut cum Confessarium maximè laudant, qui minimam dat pœnitentiam? Credite mihi, neque hic minimam dat pœnitentiam, qui minimam dare videtur, neque ille minimam mauult, sed atrocissimam, præ leuissima eligit. Quippe minima Purgatorij pœna maior est maximâ huius mundi. At quis vnquam Confessarius maximam huius mundi pœnitentiam iniunxit vlli peccatori? Qui ergo prudenter agere, atque acerba illa supplicia præuenire volunt, non solùm non negligunt pœnitentiam agere, aut differunt eam in alteram vitam, verùm etiam vltro rogant Confessarium, vt pœnam statuatur grauiorem; aut certè ipsi sponte suscipiunt opera satisfactoria longè maiora, gestant cilicia, toto anno certis diebus ieiunant, flagellis se cædunt, dant eleemosynas, secedunt, & se includunt ad Domini passionem meditandam, vnde discant iniurias, verbera, cruciatus
æqua-

æquanimiter tolerare. Hanc ob causam merito dicebat Albertus Magnus, simplicem passionis Christi memoriam & Meditationem plus utilitatis homini adferre, quam si anno integro in pane & aqua ieiunaret, ac flagellis se quotidie usque ad sanguinem caderet, & Psalterium totum quotidie recitaret: hæc enim exercitia, etsi bona sint, & valde utilia, quia tamensunt opera externa, si ita nudè exerceantur, non habent tantam vim, ad purificandum cor à suis vitijs, illudq; veritatibus ac virtutibus illustrandum, & inflammatis divini amoris affectibus perficiendum; atque attenta, & profunda Christi Domini nostri Passionis Meditatio, quæ omnia hæc efficit, additq; etiam spiritum & vitam pœnitentis ipsis, & operibus externis, permoveendo efficaciter ad ferventem eorum exercitationem. Quidam non ad duos vel tres, vel octo dies, sed per omnem vitam se includunt, ut pœnitentiam agant, sicut Pelagia, sicut neptis Abrahami eremitæ, sicut omnes, qui in religionem aliquam ingrediuntur; religionis enim status, est status pœnitentiæ.

Præter hæc duo genera operum satisfactoriorum vel sponte scilicet susceptorum, vel à sacerdote impositorum, historia su-
prà

Ludouic.
de Pont.
p. 4 meq
dit. §. 1.

XI.
QVID NO-
BIS IN HIS
RELLICIO

MISERTIS
FACIEN-
DYM?

præ commemorata, tertium genus docet, scilicet illam ipsam poenam, quam Deus in hac vita, etiam inuitis infligit, si illam, dum euitare non possumus, saltem patienter de manu Dei suscipiamus, atque ad eius gloriam, pro peccatis nostris, offeramus. Rhemensibus non imposuit S. Nicasius hostes, nec ipsi eos sponte susceperunt, pro poenitentia; sed Deus eos in poenam illis immisit; & quia benignus est, immisit, ut castigati resipiscerent. Quia igitur percussi sapuerunt, atque ex necessitate virtutem fecerunt: mortem ipsam & mille terrores, ac pericula patienter ferentes, ecce Deus, ea ipsa damna, quæ illis Attila intulit, in satisfactionem, immo in martyrij meritum suscepit; & tam illustribus miraculis eam satisfactionem confirmavit. Atque huc me tendit oratio. Peccauimus omnes, ut aliàs ostendi. Moniti toties nondum ad poenitentiam confugimus. Potuissemus fortasse iram Dei à nobis auertere, sicut Achab rex, de quo sponte sua cilicium induente, & in sacco dormiente Dominus ad Eliam dixit:

3. Reg. 36. *Nonne vidisti Achab humiliatum coram me?*
 1. Cor. 11. *quia igitur humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus eius. Quia si nos ipsos di-*
 36. *judica-*

judicaremus, non utiq; iudicaremur à Domino, ut ait Apostolus. Quando igitur nos ipsos non diiudicauimus, nonne meritò nos Dominus iudicauit? sicut Gallos? Itaque iam in vicinia habemus hostem; iam armis vndiq; cingimur; iam hostilia experimur; iam plurimi adsunt spoliati, domo pulsi, in exilium acti, percussi, depaupertati, ad in-citas redacti, pleni lachrymis, pleni calamitatibus, viri dolorum, mulieres lamentabiles, infantes miserabiles. Quid faciemus? Hac volentibus nolentibus æquè sunt pati-enda. Si simus impatientes, si blasphememus, si desperemus, rem non faciemus meli-orem. Impatientia nullius doloris reme- dium est: sed omne malum reddit grauius, & duplicat; & insuper meritum tollit, ac infernum meretur. Quòd si omnia mala, tamquam flagella à Domino immissa, acce- ptemus, non augebimus illa, sed leuiùs sen- tiemus, quia iam non animo reluctante, sed volente patiemur; quin & diuinam iram placabimus, ut Rhemenses; & veniam im- petrabimus; & peccata discemus detestari, quæ harum poenarum causa fuerunt; deni- que & Christo, qui pro peccatis nostris sa- tisfecit (ex quo omnis nostra sufficientia)

Rom. 8. si satisfaciendo patimur, conformes efficiemur, & spem nostram firmabimus. Nam si
17. *compatimur, & conglorificabimur.*

XII. Cùm enim Christus Dominus passus sit
CHRISTO pro peccatis nostris, iniquum esset, si nos
PATIENTI ipsi pro peccatis nostris nihil pati vellemus,
NOS ESSE *Christus passus est pro nobis*, ait S. Petrus: *vobis*
CONFOR- *relinquens exemplum, ut sequamini vestigia*
MANDOS. *eius.* Et S. Paulus promittit nos cohære-
2. Pet. 2. *des fore Christi, si tamen compatimur, ut &*
21. *conglorificemur.* Non omnia nostra Christus
Rom. 8. *expleuit*, ait S. Gregorius. *Per crucem qui-*
37. *deme suam omnes redemit, sed remansit, ut qui*
S. Greg. *redimi & regnare cum eo nititur, crucifigatur.*
in cap. 9. *Hoc profectò residuum viderat, qui dicebat: Si*
l. 1. Reg. *compatimur, & conregnabimus: quasi dicat:*
Quod expleuit Christus, non valet nisi ei, qui id,
quod remansit, adimplet. Quapropter Apo-
Col. 1. 24. *stolus ait: Adimpleo ea, qua desunt Passionum*
Christi in corpore meo. Quis autem cum Chri-
sto non velit pati? Si rex quispiam inno-
cens, pro graui delicto serui sui, ita vellet
satisfacere, vt diceret: ecce vnà ibimus, vnà
cademur, ita tamen vt tu seruus nocent
non nisi vnum ictum sustineas, donec mihi
mille infligantur, quis seruus eiusmodi
poenam detrectaret? Et tamen Christus hoc
facit.

facit; rex tremendæ maiestatis, infinitæ
potentiæ, coram quo Angeli faciem suam
tegunt, cæli & terræ moderator, coram
quo omnes mundi Reges & Monarchæ ni-
hil sunt. Ille patitur tormenta crudelissima,
dolores, quibus non inveniuntur in hac vi-
ta pares; iniurias, quales nemo alius um-
quam toleravit. Et sanè pro seruo nequis-
simo, ingratisimo, pro mancipio rebelli,
pro terræ vermiculo, cuius non indiget. Ut
eum eripiat ex Oceano calamitatum, & om-
nis boni thesauris in cælo locupletet. Idq;
summo amoris affectu. An nō & nos, hoc
quidquid est, mali, quod ex bello germinat,
pro peccatis nostris patiemur? & vel hoc
temporis momento offeremus, dicentes:
Accipe omnia Deus, pro peccatis meis? Iu-
stus es, merui & hæc, & plura. Atque
vel hinc agnoscemus, quantum oderis pec-
cata, quæ in hac vita tam seuerè punis; im-
mo quæ tam atrociter plectis in Filio tuo
vniogenito: numquam enim manifestius o-
stendisti, quantum detesteris peccata, quàm
quando illi, quem infinito amore prosequeris,
& tamquam alterum te diligis, inno-
centissimo, qui te numquam offendit, sed
tibi in omnibus obtemperavit, tantum ma-

lorum imposuisti, neque acquieuisti, donec eum afflictissimum redderes, plenum plagis & doloribus inter duos latrones pendentem; non alia causa, quam quòd in se suscepit pœnam nostrorum peccatorum. Quòd si tam immani odio atq; implacabili peccatum persequeris, vt illud in Filio tuo vnico, innocente, tam terribili modo punias, idcirco tantùm, quia pro seruo inutili fideiussit; quanto odio peccatum in ipso peccante seruo persequeris? An non dignissimum est, vt ille quoque aliquid, immo multum patiat? vt tibi satisfaciat? Vide columnæ alligatum & flagris concisum; vide spinis caput conuulneratum, vide, mi peccator, in infami ligno suspensum verum Deum, cæli & terræ Conditorum supremumq; omnium Dominum; tua peccata sunt causa tantorum cruciatuum, & tam diræ mortis. Omnia hæc perfert, vt te à peccatis tuis emundet, vt pœnam exoluat, quam tu ob illa diuinæ iustitiæ debebas, & vt tu eum tandem amando, ad beatitudinis tuæ fruitionem perducaris.

XIII.
 QVAM DV-
 RI SINT,

Iphis Anaxareten cùm necquicquã amaret, ad fores eius se suspendisse fertur: quod funus cùm illa siccis oculis aspexisset, fingitur.

tur in saxum esse commutata. Christus amore tui, ô anima peccatrix, quia eum redamare noluisti, in monte Caluarie suspensus est. Et tu siccis eum oculis intueris? non erubescis? non doles? peccatorum tuorum veniam non petis? nec statuis scelera tua pœnitentijs expiare? ô saxum! ô durum pectus! Diruptæ sunt petrae in morte Saluatoris, & aperta sunt monumenta mortuorum. Rumpere, & dirumpere etiam tu, ô adamantinum pectus, quando vides, Conditorum ac Dominum tuum tua causa hæc sustinuisse, æquissimum profectò est, ut & tu illius causa aliquid patiaris; præsertim, cum ille ob tua, non sua mala patiatur, par est utique, ut & tu aliquid conferas; alioqui meritò illud tibi erit metuendum: *Si in vidi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?* Si enim diuina iustitia, quæ nihil punit ultra meritum, tanto tormentorum cruciatuumque excessu castigat aliena peccata humeris innocentissimi Filij imposita, quo rigore illa puniet in reo deprehensa? Utinam hæc feria mente apprehenderemus! nulla nobis nimis grauis pœnitentia, vel sponte suscepta, vel à sacerdote imposita, vel à Deo immissa videretur; nullum nimis asperum

QUI EXEM-
PLO CHRIS-
TI NON
MOLLIVN-
TUR?
Ouid. lib.
14. Me-
tam.

Luc. 23.

Si 31.

INDEX CAPITVM

vitæ aut mortis genus esset, quod non pro peccatorum nostrorum satisfactione, & pro Redemptoris nostri honore ac nomine subiremus.

Omnia ad maiorem DE I gloriam, & conuersionem peccatorum.

INDEX

CAPITVM ET PARAGRA- PHORVM.

CAPVT I.

Qualibus potissimum remedijs, in publicis maximisque necessitatibus, sit vtendum, exemplo Itatorum? fol. 1.

§. 1. *Quale genus exemplorũ huic tempori maxime conueniat?* Ibid.

§. 2. *Authores, tempus, & occasio exempli.* 2.

§. 3. *Italia afflictio unde?* 3.

§. 4. *Belli in Italia mala.* 6.

§. 5. *Inania Itatorum belli remedia.* 8.

§. 6. *Vera belli finiendi remedia.* 10.

§. 7. *Hec non sine bona spe imitanda.* 14.

§. 8. *Caussa sperandi.* 15.

§. 9. *Audiendos esse pœnitentia predicatores.* §. 10.
17.